

OTVORENÉ ZDROJE VZDELÁVANIA

Otvorené zdroje vzdelávania sú materiály, ktoré môžu byť trvalo a opakovane používané najmä na vyučovanie, štúdium a výskum. Tieto materiály buď spadajú do sféry *public domain*, alebo sú zverejnené prostredníctvom otvorených licencií, ktoré umožňujú voľné (alebo čiastočne voľné) a opakované použitie materiálov, ktoré by inak neboli voľne dostupné na základe samotného autorského práva.

Otvorené zdroje vzdelávania zahŕňajú najrozličnejšie druhy digitálneho obsahu. Študijné materiály môžu zahŕňať celé kurzy, materiály na kurzy, obsahové moduly, učebnice a výučbové materiály, zbierky, časopisy, prípady o najlepšej praxi, videá atď. Otvorený prístup môže existovať aj vo vzťahu k nástrojom ako je napríklad softvér, ktorý podporuje tvorbu, použitie alebo prístup k otvorenému vzdelávaciemu obsahu, vyhľadávanie a organizáciu obsahu, systémy manažovania obsahu a výučby.

Podstatou otvorených zdrojov vzdelávania je, že **prístup k otvorenému obsahu** (vrátane metadát) je poskytovaný **zdarma** pre vzdelávacie inštitúcie aj konečných používateľov ako vyučujúcich, študentov a osoby venujúce sa celoživotnému vzdelávaniu. Obsah je **voľne licencovaný pre opakované použitie na účely vzdelávania**, najmä na vyhotovovanie rozmnoženín, spracovanie diela (napríklad spájanie s iným obsahom) a opakované nakladanie s obsahom. V prípade počítačových programov je zase predpokladom jeho otvorený zdrojový kód. Konkrétne možnosti a spôsoby používania autorských diela a iných predmetov ochrany však vždy súvisia od konkrétnej otvorenej licencie.

Najčastejšími otvorenými licenciami, pod ktorými sa šíria otvorené zdroje vzdelávania, sú **licencie Creative Commons**. Do pozornosti na tomto mieste dávame vybrané úspešné projekty využívajúce verejné licencie, ktoré môžu byť aplikované pri vzdelávaní.

Úspešné projekty využívajúce verejné licencie

Názov	Internetová stránka	Obsah, licencia
Wikipedia – Wikimedia commons	commons.wikimedia.org	- Obrázky, zvuky, videá - CC BY-SA
Flickr	www.flickr.com/creativecommons/	- Fotografie - Všetky licencie CC v závislosti od použitia
TinEye Labs - search	labs.tineye.com/	- Vyhľadávací program podľa farieb (max. 5) - Približne 10 miliónov fotografií
Whitehouse	www.whitehouse.gov/	- Fotografie z predmetnej oblasti - CC BY
Public Library of Science	www.plos.org/	- Prírodovedne zamerané - Publikačná činnosť: PLOS One, Biology, atď. - CC BY
MIT OpenCourseWare	ocw.mit.edu/	- Vzdelávacie kurzy (viac ako 2000) - Napr: teaching and education - CC BY-NC-SA
P2P University	p2pu.org/en/	- Vzdelávacie kurzy - 5 „škôl“ - CC BY-SA

Khan Academy	www.khanacademy.org/	- 3000 inštruktážnych videí z rôznych oblastí (matematika, biológia, história, atď.) - CC BY-NC-SA
CK12 Foundation	www.ck12.org/	- Učebnice - Formát Flexbook, možnosť stiahnutia v pdf - CC BY-NC-SA
Connexions	cnx.org/	- Vzdelávací materiál a platforma na spoluprácu (stiahnuteľné v pdf) - CC BY
Curriki	www.curriki.org/	- Online platforma pre učiteľov - Možnosť publikácie a získania vzdelávacieho materiálu, CC BY
Coursera	www.coursera.org	- Vzdelávacie kurzy (nie CC) - 62 partnerských univerzít - Možnosť získať certifikát o ukončení
Software	www.linux.sk/ sk.wordpress.org/	- Linux (operačný systém), Wordpress (web) - Licencia GNU GPL

Prvky licencií

Attribution	BY	požiadavka uvedenia mena autora/iného nositeľa práv
Noncommercial	NC	požiadavka použitia diela na nekomerčné účely
No Derivative Works	ND	zákaz vytvárania odvodených diel (spracovanie)
Share Alike	SA	požiadavka aplikácie identickej licencie pre odvodené diela

Licencie CC

ATTRIBUTION	BY		Uviest' autora
ATTRIBUTION NON- COMMERCIAL	BY-NC		Uviest' autora a nepoužívať dielo komerčne
ATTRIBUTION SHARE ALIKE	BY-SA		Uviest' autora a zachovať licenciu
ATTRIBUTION NO DERIVATIVES	BY-ND		Uviest' autora a nezasahovať do diela/nemeniť dielo
ATTRIBUTION NON- COMMERCIAL SHARE ALIKE	BY-NC- SA		Uviest' autora a nepoužívať dielo komerčne
ATTRIBUTION NON- COMMERCIAL NO DERIVATIVES	BY-NC- ND		Uviest' autora, nepoužívať dielo komerčne a nezasahovať do diela/nemeniť dielo

Spracovali:

Zuzana Adamová, zuzana.adamova@ingeniumslovakia.sk

Richard Bednárík, bednarik@ymail.com

22.3.2013